

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 79.310/16
van 22 juni 2026

avis 79.310/16
du 22 juin 2026

over

sur

een wetsvoorstel 'tot wijziging
van diverse bepalingen voor
wat betreft de aanpassing van
de cumulatierегeling inzake
toegelaten beroepsinkomsten
voor personen zonder
kinderlast bij een
overlevingspensioen en de
automatische toekenning van
het overlevingspensioen'
(*Parl.St.* Kamer 2025-26,
nr. 56-1271/1)

une proposition de loi
'modifiant diverses
dispositions en ce qui
concerne le cumul autorisé de
revenus professionnels avec
une pension de survie par les
personnes sans enfants à
charge et l'octroi automatique
de la pension de survie'
(*Doc. parl.*, Chambre,
2025-2026, n° 56-1271/1)

Op 30 april 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een wetsvoorstel 'tot wijziging van diverse bepalingen voor wat betreft de aanpassing van de cumulatieregeling inzake toegelaten beroepsinkomsten voor personen zonder kinderlast bij een overlevingspensioen en de automatische toekenning van het overlevingspensioen' (*Parl.St.* Kamer 2025-26, nr. 56-1271/1).

Het voorstel is door de zestiende kamer onderzocht op 11 juni 2026. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wouter PAS, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 juni 2026.

*

Le 30 avril 2026, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Président de la Chambre des représentants à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur une proposition de loi 'modifiant diverses dispositions en ce qui concerne le cumul autorisé de revenus professionnels avec une pension de survie par les personnes sans enfants à charge et l'octroi automatique de la pension de survie' (*Doc. parl.*, Chambre, 2025-2026, n° 56-1271/1).

La proposition a été examinée par la seizième chambre le 11 juin 2026. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre, Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Johan PUT, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Rein THIELEMANS, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wouter PAS, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 22 juin 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich in hoofdzaak beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING

2. Het om advies voorgelegde wetsvoorstel strekt tot een aantal wijzigingen aangaande de pensioenen, in het bijzonder het overlevingspensioen.

In de eerste plaats worden in titel 8 (“Pensioenen”) van de programmawet van 28 juni 2013 de verwijzingen naar de leeftijd van 65 jaar vervangen door verwijzingen naar de wettelijke pensioenleeftijd. Ten tweede worden in artikel 86 van dezelfde wet de grenzen voor de cumulatie van een overlevingspensioen (voor wat betreft de regeling van pensioenen voor ambtenaren) met beroepsinkomsten voor personen zonder kinderen ten laste aangepast. Ten derde worden in de regeling van pensioenen voor ambtenaren², de regeling van pensioenen voor werknemers³ en de regeling van pensioenen voor zelfstandigen⁴ bepalingen inzake het ambtshalve onderzoek van het recht op een overlevingspensioen aangevuld of ingevoegd. Wat de twee laatstgenoemde regelingen betreft wordt de Koning gemachtigd de bepalingen gewijzigd bij de betrokken artikelen op te heffen, aan te vullen, te wijzigen of te vervangen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

3. Artikel 2 van het voorstel wijzigt verschillende bepalingen van titel 8 van de programmawet van 28 juni 2013. Artikel 31 van de wet van 18 mei 2024 ‘tot invoering van de tijdelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering voor ambtenaren’ heeft evenwel reeds in titel 8, hoofdstuk 1, van de programmawet van 28 juni 2013 de woorden “leeftijd van 65 jaar” telkens vervangen door de woorden “wettelijke pensioenleeftijd”. Bijgevolg dient enkel nog in de artikelen 76, 2°, vijfde lid, e), 104 en 109/1 van de programmawet van 28 juni 2013 de beoogde wijziging te worden doorgevoerd.

¹ Aangezien het om een voorstel van wet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Wijziging van artikel 21, § 1, van de wet van 15 mei 1984 ‘houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen’.

³ Wijziging van artikel 16 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 ‘betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers’.

⁴ Wijziging van artikel 5 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 ‘betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen’.

Wat artikel 109/1 betreft, is de wijziging evenwel overbodig aangezien deze bepaling de toepasselijkheid regelt van de artikelen 105 en 109 van dezelfde wet voor personeelsleden die voor 1 december 2014 voor de leeftijd van 65 jaar de voorwaarden inzake leeftijd en loopbaanduur vervullen voor de toekenning van een vervroegd rustpensioen. De verhoging van de pensioenleeftijd is aldus niet van belang voor dit artikel.

Artikel 3

4. In het eerste streepje van de voorgestelde bepaling dient 17.625,60 euro geschreven te worden in plaats van 170.625,60 euro.

5. In de toelichting bij artikel 3 van het voorstel wordt gesteld dat dezelfde aanpassingen als deze die artikel 3 van het voorstel aanbrengt in het pensioenstelsel van de ambtenaren gelijktijdig zullen moeten worden doorgevoerd bij koninklijk besluit in de pensioenstelsels van de werknemers en de zelfstandigen.

De wijzigingen (door de artikelen 4 tot 6 van het voorstel) inzake het ambtshalve onderzoek van het recht op een overlevingspensioen worden daarentegen wel doorgevoerd in het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 en het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967.

Tenzij hiervoor een bijzondere reden bestaat, doet de indienster van het voorstel er goed aan deze inconsistentie weg te werken.

Artikel 7

6. Artikel 7 van het voorstel bepaalt dat de Koning de bij de artikelen 5 en 6 gewijzigde bepalingen kan wijzigen, aanvullen, opheffen of vervangen.

In dit verband moet eraan worden herinnerd dat de Koning met deze machtiging enkel de formele toelating krijgt om de desbetreffende onderdelen aan te passen, zonder dat hij wordt vrijgesteld van het vereiste dat er ook een materiële rechtsgrond voorhanden moet zijn voor die aanpassing, net zoals voor de aanpassing van elk ander onderdeel van de betrokken besluiten.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation s'est essentiellement limitée à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique ¹ et de l'accomplissement des formalités prescrites.

PORTÉE

2. La proposition de loi soumise pour avis vise à apporter un certain nombre de modifications concernant les pensions, en particulier la pension de survie.

En premier lieu, la proposition de loi remplace dans le titre 8 (« Pensions ») de la loi-programme du 28 juin 2013 les références à l'âge de 65 ans par des références à l'âge légal de la pension. En deuxième lieu, elle adapte à l'article 86 de la même loi les plafonds de cumul d'une pension de survie (en ce qui concerne le régime de pensions des fonctionnaires) avec les revenus professionnels de personnes sans enfant à charge. Troisièmement, elle complète ou insère des dispositions relatives à l'examen d'office du droit à une pension de survie dans le régime de pensions des fonctionnaires ², le régime de pensions des travailleurs salariés ³ et le régime de pensions des travailleurs indépendants ⁴. En ce qui concerne les deux derniers régimes cités, le Roi est habilité à abroger, compléter, modifier ou remplacer les dispositions modifiées par les articles concernés.

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

3. L'article 2 de la proposition modifie diverses dispositions du titre 8 de la loi-programme du 28 juin 2013. L'article 31 de la loi du 18 mai 2024 'portant introduction de l'allocation d'inaptitude temporaire de travail pour fonctionnaires' a toutefois déjà remplacé chaque occurrence des mots « l'âge de 65 ans » par les mots « l'âge légal de la pension » dans le titre 8, chapitre 1er, de la loi-programme du 28 juin 2013. Par conséquent, la modification visée ne doit plus être apportée que dans les articles 76, 2°, alinéa 5, e), 104 et 109/1 de la loi-programme du 28 juin 2013.

¹ S'agissant d'une proposition de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité aux normes supérieures.

² Modification de l'article 21, § 1er, de la loi du 15 mai 1984 'portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions'.

³ Modification de l'article 16 de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 'relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés'.

⁴ Modification de l'article 5 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 'relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants'.

En ce qui concerne l'article 109/1, la modification est toutefois superflue dès lors que cette disposition règle l'applicabilité des articles 105 et 109 de la même loi pour les agents qui, avant le 1er décembre 2014, remplissent les conditions d'âge et de durée de carrière requises pour l'octroi d'une pension de retraite anticipée avant l'âge de 65 ans. Le relèvement de l'âge de la pension est donc sans importance pour cet article.

Article 3

4. Au premier tiret de la disposition proposée, il faut écrire 17.625,60 euros au lieu de 170.625,60 euros.

5. Dans le commentaire consacré à l'article 3 de la proposition, il est indiqué que des adaptations similaires à celles que l'article 3 de la proposition apporte au régime de pension des fonctionnaires, devront être apportées simultanément aux régimes de pension des travailleurs salariés et des travailleurs indépendants par le biais d'un arrêté royal.

Les modifications (apportées par les articles 4 à 6 de la proposition) en ce qui concerne l'examen d'office du droit à une pension de survie sont en revanche bel et bien apportées dans l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 et l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967.

À moins qu'un motif particulier ne le justifie, l'auteur de la proposition serait bien avisée d'éliminer cette incohérence.

Article 7

6. L'article 7 de la proposition dispose que le Roi peut modifier, compléter, abroger ou remplacer les dispositions modifiées par les articles 5 et 6.

Il convient de rappeler sur ce point que, par cette habilitation, seule est conférée au Roi une autorisation formelle en vue d'adapter les dispositions concernées, sans qu'il soit dispensé de l'exigence d'un fondement juridique matériel pour procéder à cette adaptation, tout comme pour l'adaptation de toute autre disposition des arrêtés concernés.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Greet VERBERCKMOES

Wouter PAS